

Ruth Galloway -mysteeri

"Kuka voi vastustaa Ruth Gallowayta?"

LEENA LUMI -BLOGI

ELLY
GRIFFITHS

JYRKÄNTEEN REUNALLA

TAMMI

ELLY GRIFFITHS

Ruth Galloway -mysterit

Risteyskohdat (2009, suom. 2017)

Januksen kivi (2010, suom. 2017)

Jyrkänteen reunalla (2011, suom. 2018)

ELLY GRIFFITHS

JYRKÄNTEEN REUNALLA

Suomentanut
Anna Lönnroth

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

75 VUOTTA

HELSINKI

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS *The House at Sea's End*

ILMESTYI ISOSSA-BRITANNIASSA 2011.

COPYRIGHT © 2011 BY ELLY GRIFFITHS

ALL RIGHTS RESERVED INCLUDING THE RIGHTS OF
REPRODUCTION IN WHOLE OR IN PART IN ANY FORM.

SUOMENKIELINEN LAITOS © KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2018

PAINETTU EU:SSA

ISBN 978-951-31-9803-9

Gabriellalle, joka myös vältteli halloweenia

PROLOGI

Marraskuu

Sairaalan käytävällä astelee kaksi hahmoa, mies ja nainen. He ovat selvästi olleet täällä ennenkin. Naisen kasvoilla on herkkä, kaihoisa ilme. Mies on varuillaan ja kavahtaa hiukan, kun he tulevat osaston sisäänkäynnille. Oveen kiinnitetyt säännöt kieltämättä säikäyttäisivät kenet tahansa. Ei kukkia, ei puhelimia, ei alle kahdeksanvuotiaita lapsia, ei yskijöitä eikä aivastelijoita. Nainen osoittaa puhelimen kuvaa (varsin vanhanaikaisen puhelimen jämerästi ruksettua siluettia), mutta mies vain kohauttaa olkapäitään. Nainen hymyilee ikään kuin olisi tottunut saamaan mieheltä tämänkaltaisia vastauksia.

He painavat summeria ja pääsevät sisään.

He pysähtyvät kolmannen sängyn kohdalla. Siinä istuu ruskeatukkainen nainen vauva sylissään. Hän ei ruoki vauvaa, katselee vain, tuijottaa niin kuin yrittäisi painaa mieleensä jokaisen kasvopiirte. Vierailemaan tullut nainen, vaalea ja viehättävä, kumartuu suukottamaan tuoretta äitiä. Sitten hän kumartuu vauvan ylle ja sipaisee tätä hiuksillaan. Vauva avaa sumeat, tummat silmänsä, mutta ei itke. Mies odottaa taka-alalla. Vaalea nainen viittoo häntä tulemaan lähemmäs. Mies ei suukota äitiä eikä vauvaa, mutta sanoo jotain, mikä saa naiset puhkeamaan hersyvään nauruun.

Vauvan sukupuoli on helppo arvata: sängyn molemmin puolin on vaaleanpunaisia kortteja ja ruusukkeita, jopa

yksi hiukan tyhjentynyt ilmapallo, jossa lukee ”Tyttö tuli!”
Vauva tosin on puettu tummansiniseen ikään kuin äiti olisi hyvissä ajoin ryhtynyt vastustamaan moista stereotypisointia. Vaalea nainen pitelee vauvaa, ja tämä tuijottaa häntä tummilla, vakavilla silmillään. Ruskeatukkainen nainen vilkaisee miestä nopeasti.

Kun vierailuaika on päättynyt, vaalea nainen antaa vielä lahjat, suukottaa lähtiäisiksi ja hyväilee vauvan päätä. Mies seisoo sängynpäädyssä ja kuopii lattiaa kärsimättömänä. Äiti hymyilee ja syleilee lastaan ajattomin, tyynen äidillisin elein.

Ovella vaalea nainen kääntyy vilkuttamaan. Mies on jo poissa.

Mutta viiden minuutin kuluttua mies palaa yksin ripein askelin, miltei juosten. Hän pysähtyy sängyn viereen. Sanaakaan sanomatta nainen ojentaa vauvan hänelle. Nainen itkee, mutta vauva on edelleen hiljaa.

”Hän on ihan sinun näköisesi”, nainen kuiskaa.

1

Maaliskuu

On laskuveden aika. Iltaruskon kajossa hiekka kurottaa kaukaisuuteen keltaisina, harmaina ja kultaisina raitoina. Kallionpainaumiin jääneet vesilammikot heijastavat vaaleansinistä taivasta. Kolme miestä ja nainen kävelevät rannalla pysähdellen aika ajoin tarkastelemaan maata, ottamaan näytteitä ja valokuvia. Yhdellä miehistä on jonkinlainen sauva, jonka hän iskee maahan tasaisin välimatkoin. He ohittavat kalliolla rapistuvan majakan, jonka räikeänpunainen ja valkoinen maali hilseilee, ja rannan, missä äskettäinen kivivyöry pakottaa heidät kahlaamaan mereen ja loiskimaan eteenpäin matalassa vedessä. Rantaviiva muuttuu pieniksi poukamiksi, jotka vesi on kovertanut pehmeään hiekkakiveen. Matkanteko hidastuu, kun he joutuvat kapuamaan merilevän peittämien liukkaiden kallioiden ja vanhojen merimuurien yli. Yksi miehistä putoaa veteen ja toiset miehet nauravat. Nainen tarpoo eteenpäin taakseen katsomatta.

Lopulta he pääsevät paikkaan, missä veteen työntyyvä jyrkkä kallio muodostaa karun niemekkeen. Rantaviiva kaartuu jyrkästi muodostaen V:n muotoisen lahden, missä vuorovesi näyttää virtaavan erityisen nopeasti. Vaahtopäät törmäävät särmiikkäisiin kallioihin, ja lokit kirkuvat villisti. Korkealla, kallionharjanteen kauimmaisessa päässä on hiukan goottilaistyylinen harmaa kivirakennus, jossa

on sakaramuurit ja kaarevaseinäinen torni meren puolella. Tornissa liehuu Britannian lippu.

”Sea’s End House”, sanoo yksi miehistä pysähtyttyään lepuuttamaan selkäänsä.

”Eikös tuolla asu se parlamentinjäsen?” kysyy toinen.

Nainen on pysähtynyt lahden toiselle rannalle ja katselee taloa. Hiipuvassa valossa muurit näyttävät tummanharmailta, miltei mustilta.

”Jack Hastings”, hän sanoo. ”Meppi oikeastaan.”

Vaikka nainen on joukon nuorin ja ulkonäöltään ilmeisen erikoinen – hänellä on violetti piikitukka, lävistyksiä ja armeijan ylijäämätakki – toiset kohtelevat häntä kunnioittavasti. Nyt yksi miehistä sanoo suorastaan anovasti: ”Kuule, Trace, mitä jos lopetettaisiin tältä päivältä?”

Sauvaa pitelevä mies, kalju jättiläinen, joka tunnetaan nimellä Irkku-Ted, lisää: ”Täällä on mainio pubikin, The Sea’s End.”

Miehet hillitsevät hymynsä. Ted on tunnettu siitä, että hän tietää kaikki Norfolkkin pubit, mikä on melkoinen saavutus piirikunnassa, jossa väitetään olevan publi vuoden jokaiselle päivälle.

”Kävellään tämä ranta vielä”, Trace sanoo ja ottaa kameran esiin. ”Voidaan ottaa GPS-lukemia.”

”Erosio on täällä tosi paha”, Ted sanoo. ”Olen lukenut siitä. Sea’s End House on luokiteltu vaaralliseksi. Jack Hastings on melkoisessa lirissä. Ja silti hän jaksaa vaahdota, että englantilaismiehelle sananparsa ’kotini on linnani’ on täyttä totta.”

Kaikki katsovat harmaata taloa kallionharjanteella. Tornin kaarevasta seinästä on jyrkanteelle alle metri. Aidan jäännökset roikkuvat holtittomasti tyhjyyden yllä.

”Aikoinaan talon takana oli iso puutarha. Kesämaja ja kaikki”, sanoo Craig. ”Ukkini oli siellä puutarhurina.”

”Rantakin on liettynyt umpeen”, sanoo Trace. ”Se helmi-kuun rajumyrsky siirteli aikamoisen määrän kiviä.”

Kaikki kääntyvät katsomaan kapeaa rantakaistaletta. Kallioiden juurelle on kasautunut soraa penkereeksi, joka laskeutuu mereen jyrkkänä seinämänä. Ankaraan maisemaan on vaikea kuvitella perheitä piknikille, lapsia ämpäreineen ja lapioineen, aurinkoa ottavia aikuisia.

”Näyttää kivivyöryltä”, Ted sanoo.

”Ehkä”, sanoo Trace. ”Mennään nyt kuitenkin ottamaan ne lukemat.”

Trace johtaa joukon rannalle pysytellen kallioiden tuntumassa. Sea’s End Houselta johtaa polku rinnettä alas merelle. Laiturissa vesirajan yläpuolella on kalastusveneitä, mutta meri lähestyy niitä jo kovaa vauhtia.

”Rannalta ei pääse pois tätä kautta”, huomauttaa puutarhurin lapsenlapsiksi osoittautunut Craig. ”Emme halua jäädä tänne loukkuun.”

”Täällä on ihan matalaa”, Trace sanoo. ”Voimme kahlata pois.”

”Virtaus voi olla petollinen”, Ted varoittaa. ”Minusta meidän pitäisi suunnata suoraan publiin.”

Trace ei piittaa Tedin puheista. Hän valokuvaa kallioseinämää, jonka harmaiden ja mustien raitojen välissä on myös sävähdyttävää punaista. Ted työntää sauvansa maahan ja ottaa GPS-lukeman. Kolmas mies, Steve, vaeltaa paikkaan, missä kallionhalkeama muodostaa jyrkän rotkon. Rotkon suu on täynnä kiviä, arvatenkin vyöryn jäljiltä. Steve lähtee kiipeämään kivikon yli, ja hänen saappaansa luistavat irtosorassa.

”Ole varovainen”, Trace sanoo katsomatta hänen suuntaansa.

Aallot ryskyvät rantaan ja meren pauhu kuuluu nyt

kovempana. Merilinnut ovat palaamassa pesiinsä kallioseinämän korkeuksiin.

”Kannattaisi varmaan lähteä paluumatkalle”, Ted sanoo. Mutta Steve huutaa jotain rotkosta.

”Hei, tulkaa katsomaan!”

Muut kävelevät hänen luokseen. Steve on kaivanut kivikoon kulkutien ja kyyristynyt esiin saamaansa onkaloon. Se on luolamainen syvä kuilu, jonka yllä kivimassat riippuvat tummanpuhuvina ja painostavina. Steve on siirtänyt muutamia isoja kiviä ja kumartunut jonkin hiekkaisesta maasta törröttävän esineen ylle.

”Mitä siellä on?”

”Minusta se näyttää ihmisen käsivarrelta”, Ted toteaa kuivasti.

Rikosylikonstaapeli David Clough on paraikaa syömässä. Siinä ei ole mitään uutta. Clough syö koko työpäivän ajan lähes taukoamatta. Aloitettuaan McDonald'sista hankitulla aamiaisella hän siirtyy lukuisten suklaapatukoiden myötä pikanuudelilounaaseen ja ravitsee itseään iltapäivisin voileivällä ja leivoksilla jaksakseen sitten illalla nautiskella curryateriasta oluttuopillisen kera. Siitä huolimatta Cloughin vyötärö on ihailtavan solakka, mikä hänen mukaansa on jalkapallon ja naiskentelun ansiota. Äskettäin jostain tosin putkahti tyttöystävä, mikä jossain määrin rajoittaa ainakin jompaakumpaa aktiviteettia.

Cloughilla on ollut raskas päivä. Pomo on lomalla, ja Clough oli elätellyt toiveita, että juuri tällä viikolla Norfolkissa alkaisi riehua sarjamurhaaja, jonka nappaisi omin käsin superpoliisi David Clough, tuleva Sir. Mutta sen sijaan tälle viikolle on siunaantunut kaksi murtoa, yksi autovarkaus ja porrashissiin kupsahtanut ukkeli. Tahti on toisin sanoen jäänyt hiukan jälkeen *Miami Vicestä*.

Puhelin soi päästäen ilmoille ärsyttävän *Simpsonit*-renkutuksen.

”Trace! Mitä mimmi?”

Rikosylikonstaapeli Judy Johnson, joka on vastoin tahtoaan joutunut jakamaan pöydän Cloughin kanssa, yökätelee leikillään. Clough ei kiinnitä häneen huomiota, vaan keskittyy mustikkamuffinin viimeisiin haukkapaloihin.

”David, sinun täytyy tulla tänne”, Trace sanoo. ”Löysimme luita.”

Clough ponnahtaa pystyyn, tempaisee puhelimensa mukaan ja syöksyy ovelle käskien Judyä seuraamaan perässä. Eleen vaikuttavuus kärsii jonkin verran, kun hän joutuu palaamaan hakeakseen unohtamansa autonavaimet. Judy istuu edelleen pöydän ääressä naama peruslukemilla.

”Miten niin ’seuraa perässä’? Et sinä ole minua ylempi-arvoinen.”

Clough huokaa. Tyypillistä, että Judy alkaa esittää vastalauseita ja vaarantaa koko viikon ainoan tilaisuuden saada vähän säpinää. Jos Cloughilta kysytään, viimevuotinen ylennys on noussut Judyille hattuun. Myönnettäköön, että Judy on ihan ookoo poliisi, mutta hän narisee jatkuvasti pikkujutuista – hoitamatta jääneistä paperitöistä, puuttuvasta päivämäärästä, kirjaamatta jääneestä puhelusta. Clough toteaa toistuvasti, ettei rikoksia ratkaista papereita pyörittelemällä. Mutta vain mielessään, koska Judy on melko pelottava.

Nyt Clough yrittää loihkia kasvoilleen sen ilmeen, josta tietää, että heidän pomonsa on hyvin, hyvin kärsimätön.

”Broughton Sea’s Endistä on löytynyt ihmisluita. Parasta pistää vipinää kinttuun.”

Judy ei liikahdakaan.

”Mistä ne tarkalleen ottaen löytyivät?”

Clough ei tiedä. Hänellä oli niin kiire päästä matkaan, ettei hän kerennyt kysellä. Hän mulkaisee Judyä.

”Oliko se Trace? Hänkö ne löysi?”

”Joo. Hän tekee jonkin sortin tutkimusta rantakallioilla.”

”Arkeologista inventointiako?”

”Mistä minä tiedän. Hän kertoi vain, että he löysivät luita, ihmisjäännöksiä. Tuletko nyt vai aiotko istua siinä tenttaamassa minua koko päivän?”

Niin sitten käykin, että Cloughin ja Judyn ehdittyä Broughton Sea’s Endiin nousuvesi on jo niin korkealla, että rannalle on liian vaarallista mennä. Clough mulkaisee Judyä moittivasti, mutta tämä ei kiinnitä siihen mitään huomiota.

Trace ja Steve odottavat harjanteen huipulla Sea’s End Housen sisäänkäynnin luona. Meri ulottuu jo rinnepolun alkupäähän, ja aallot läiskähtelevät kalliota vasten. Kallioseinämät kohoavat vuoroveden erottamalla vastarannalla jyrkkinä.

”Johan teillä kesti”, Trace sanoo tervehdykseksi. ”Ted ja Craig ehdivät jo lähteä publiin.”

”Irkku-Ted, vai?” Clough sanoo. ”Hänhän on pubissa alvariinsa.”

Judy ottaa esiin muistivihkonsa ja tarkistaa kellonajan kahdesti ennen kuin kirjaa sen ylös. Cloughia alkaa ärsyttää suunnattomasti.

”Mistä luut tarkalleen ottaen löytyivät?” Judy kysyy.

”Kalliossa on halkeama”, Steve sanoo. ”Eräänlainen raviini.” Steve on sään ahavoittama ja lihaksikas. Harmaa tukka on poninhännällä. Tyypillinen arkeologi, ajattelee Clough.

”Miten ne löytyivät?” Judy kysyy.

”Menin tutkimaan kivivyöryä. Siirsin paria vähän isompaa kiveä ja siinä ne olivat, suoraan kivien alla. Maa-aines oli varmaan valunut alas kivivyöryn mukana.”

”Ovatko luut vuorovesirajan yläpuolella?” Judy kysyy. Lahden vastarannalla ensimmäiset aallot murtuvat jo kallioihin.

”Vyöryn mukana tulleet kivet varmaankin suojaavat niitä vielä”, Trace sanoo.

”Tosin nyt on kyllä tulvavuoksi”, Steve sanoo. ”Vesi nousee korkealle.”

”Jos raivaamme kivet pois ja alamme kaivaa luita”, Trace sanoo, ”vesi huuhtoo ne pois varmasti.”

Kaikki katsovat veden etenemistä. Nyt se nousee jo uskomattoman nopeasti, sulauttaa lammikot yhteen, upottaa kallioseinämät alleen ja muuttaa poukaman valkoisena vaahtoavaksi syöveriksi.

Trace vilkaisee kelloaan. Hän ei ole vieläkään katsonut Cloughia silmiin. Clough ei tiedä, onko Trace vihainen siitä, että paikalle pääsemiseen meni niin kauan, vai onko tämä vain ottanut ammattimaisen arkeologin roolinsa. Uranaisen kanssa seurusteleminen on Cloughille uusi aluevaltaus, puhumattakaan siitä, että tällä on punkkaritukka, kielilävistys ja Doc Martensit. He tutustuivat, kun Trace oli mukana tapauksessa, johon niin ikään liittyi arkeologeja ja haudattuja luita. Clough muistaa, miten voimakasta vetoa hän tunsu Traceen heti ensisilmäyksellä nähdessään tämän kaivamassa hoikilla, lihaksikkailla käsivarsillaan. Lihakset (ja lävistys) ovat Cloughin mielestä edelleen uskomattoman seksikkäät. Omasta puolestaan hän vain toivoo, että sikspäkki hiukan korvaisi sitä, ettei hän ole lukenut kirjan kirjaa sen jälkeen, kun *Hiiriä ja ihmisiä* jäi puolitiehen yläkoulun äidinkielen tunneilla.

”Oletteko varmoja, että ne ovat ihmisluita?” Judy kysyy.

”Aika varmoja”, sanoo Trace. Hän tarvitsee hiukan. Aurinko on kaikonnut, ja tuuli voimistuu.

”Kuinka vanhoja?”

”En osaa sanoa. Täytyy pyytää Ruth Galloway katso-
maan.”

Trace, Clough ja Judy vilkaisevat toisiaan. Jokaisella on omat mielikuvansa Ruth Gallowaysta. Ainoastaan Stevessä nimi ei herätä muistoja. ”Se oikeusarkeologiko? Eikö hän häipynyt jonnekin?”

”Hän oli äitiyslomalla”, Judy sanoo. ”On varmaan jo palannut töihin.”

”Hänen pitäisi olla kotona hoitamassa ipanaansa”, Clough möläyttää.

”Hän on yksinhuoltaja”, Trace tiuskaisee. ”Hän varmaan-
kin tarvitsee rahaa.”

”Mitä te muuten puuhasitte tällä rannalla?” Judy kiiruh-
taa kysymään.

”Kartoitimme yliopiston puolesta rannikon eroosiota. Aiomme tutkia kaikki Norfolkkin koilliset rannat. Miel-
lenkiintoisia löytöjäkin on tullut. Paleoliittinen käsikirves
Titchwellistä, roomalainen rannekoru Burgh Castlesta,
monta hylkyä. Steve oli tutkimassa kallioita, kun hän huo-
masi vyörymän. Luut olivat sen alaisessa kerroksessa. Ne
ovat ilmeisesti olleet hautautuneina varsin syvälle, mutta
paljastuneet maan vyöryessä alas kivien mukana.”

”Miten ihmeessä olette onnistuneet löytämään mitään?”
Judy kysyy heidän kävellessään kalliopolkua. ”Jos meri ker-
ran valtaa koko ajan lisää alaa, eikö kaikki jää veden alle?”

Clough on iloinen, että Judy tuli kysyneeksi tuota. Hän
olisi itsekkin halunnut tietää vastauksen, mutta pelkäsi näyt-
tävänsä typerältä Tracen silmissä.

”Vuorovedessä on vaihteluita”, Trace vastaa lyhyesti. ”Hiekka
siirtyy, jotkin paikat peittyvät, toiset paljastuvat. Aallot työntä-
vät kiviä rannemmas. Peitossa olleita alueita tulee esiin.”

”Niin kuin nämä meidän luumme”, sanoo Steve. ”Ne ovat voineet olla hautautuneina reilustikin vuorovesirajan yläpuolella, mutta nouseva vesi on kuluttanut maata pois. Sitten osa kalliosta on sortunut niiden päälle.”

”Ehditkö katsoa niitä tarkemmin?” kysyy Clough.

”Enpä oikeastaan”, Steve sanoo. ”Vuorovesi nousi niin nopeasti. Emme halunneet jäädä loukkuun rannan väärälle puolelle. Mutta sen perusteella, mitä ehdin nähdä, siellä on useampia yksilöitä.”

Clough ja Judy vilkaisevat toisiaan. ”Ja ovatko ne varmasti ihmisluita?”

”Se on vaatimaton mielipiteeni.”

”Löytyi sieltä muutakin”, sanoo Trace, eivätkä hänen mielipiteensä ole koskaan vaatimattomia.

He saapuvat pubille. Yltyvä tuuli narisuttaa hiukan maudenta kylttiä, jonka kuva esittää kalliojyrkanteeltä putoavaa miestä. Ikkunan takana Ted on juuri nostamassa tuopin huulilleen. Sisältä heittyvän keltaisen valon kajossa Trace ojentaa jotain eristevillalta näyttävää, pienen pallon pöyheitä, kellertäviä kuituja.

”Mikä tuo on?” Judy kysyy.

”Pumpulia?” Clough ehdottaa.

”Se haisee”, Steve sanoo. Kuitumöykky tosiaan huokuu rikkimäistä hajua.

”Mahtavaa.” Clough hieroo käsiään yhteen. ”Tästä pomo innostuu.”

”Missä Nelson muuten on?” Trace kysyy.

”Lomalla”, sanoo Clough. ”Palaa maanantaina. Takuulla laskee jo päiviä.”

Judy nauraa. Kaikki poliisilaitoksella tietävät, että Nelson inhoaa lomaa.

”Ruth Galloway on
kuin yksi meistä.”

USA TODAY

Mukava mutta omapäinen Ruth Galloway hurmaa jälleen sarjan kolmannessa mysteerissä.

Armoton meri kaivertaa Norfolkkin rantoja vuodesta toiseen, ja kuin sattuman oikusta jyrkänteiden alta paljastuu luita. Poliisi kutsuu paikalle arkeologi Ruth Gallowayn, sillä ehkä kyseessä ei olekaan onnettomuus. Jäljet johtavat toiseen maailmansotaan, jolloin Britanniassa pelättiin natsi-Saksan maihinnousua. Mitä Norfolkissa tuolloin tapahtui ja miksi siitä yhä visusti vaietaan?

Arvoitus vetää Ruthia vastustamattomasti puoleensa samalla kun äitiys ja pulmallinen suhde poliisi Harry Nelsoniin heittävät kapuloita rattaisiin.

”Griffiths kuvaa upeasti Norfolkkin rantojen aavemaista tunnelmaa.”

THE SUNDAY TIMES

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9803-9